OIKEUSMINISTERIÖ

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö
nv Yrsa Nyman

Julkisoikeusyksikkö
LsN Heini Färkkilä

16.2.2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 30/2021 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa perustuslakivaliokunnan esityksestä antamaan lausuntoon liittyen. Oikeusministeriö lausuu kunnioittavasti lausuntonaan seuraavan.

Asian käsittelystä

Oikeusministeriö on antanut esityksestä lausunnon perustuslakivaliokunnalle ja ollut valiokunnassa kuultavana asiantuntijana. Oikeusministeriöllä ei ole erityisiä huomioita perustuslakivaliokunnan lausunnosta eikä myöskään ollut mahdollisuutta arvioida perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta ehdotettavia muutoksia suhteessa lausunnossa todettuun.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 47/2021 vp kiinnittänyt huomiota kalatalousalueen ja palveluntuottajan tehtäviin sekä asetuksenantovaltuuteen.

Kalatalousalueen ja palveluntuottajan tehtävä (PL 124 §)

Perustuslakivaliokunta totesi, että sääntelyä on muutettava siten, että siinä viitataan hallinnon yleislakeihin kokonaisuudessaan. Virkavastuusääntely tuli muotoilla vakiintuneeseen tapaan rajaamatta tätä ainoastaan julkisen vallan käyttöön. Lisäksi 8 b §:n sääntely tulisi kohdistua myös palveluntarjoajiin niiden huolehtiessa kalastuslupien myyntitehtävistä.

Asetuksenantovaltuus

Ehdotetun 12 §:n 6 momentin mukaan lupien jakautumisesta, niiden ostoon oikeuttavasta kalastusoikeuden määrästä ja varaamattomien erityiseen kalastuslupakiintiöön kuuluvien lupien vapautumisesta ostettavaksi matkailulupakiintiöön voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jos lupien kysyntään ja tarjontaan vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu vallitsevaan tilanteeseen nähden sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat erityisen lupakiintiön tasapuoliseen käyttöön.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Perustuslakivaliokunta totesi, että maa- ja metsätalousvaliokunnan tulee varmistua siitä, että asetuksenantovaltuudessa mainituista seikoista on lain tasolla sellaiset perussäännökset, joista voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella, tai mikäli näin ei ole, tarvittaessa täydentää sääntelyä. Lausunnossa todettiin myös, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on vielä syytä huolellisesti varmistua 12 §:n sääntelyn yhteensopivuudesta Tenojoki-sopimuksen ja kalastussäännön kanssa. Perustuslakivaliokunta katsoi, että asetuksenantovaltuus tulisi osoittaa valtioneuvostolle.

Valmistelevan ministeriön tulee osoittaa, mitkä ovat ne perussäännökset, joista asetuksella annettaisiin ainoastaan tarkempia säännöksiä, ja että 12 §:n sääntely on yhteensopiva sopimuksen ja kalastussäännön kanssa. Mikäli tällaisia perussäännöksiä ei laissa ole, tulisi tällaiset lisätä tai asetuksenantovaltuus poistaa.

Saamelaisten oikeuksien huomioiminen

Perustuslakivaliokunta viittasi lausuntoonsa 5/2017 vp, jonka mukaan eduskunnan suostumuksesta Tenojoki-sopimuksen hyväksymiselle voitiin päättää äänten enemmistöllä ja lakiehdotus voitiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta viittasi myös siihen, että kyseisen lausunnon mukaan perustuslain 17 §:n 3 momentista johtuvista syistä oikeus kalastaa Tenojoella olisi kuitenkin pitänyt turvata ehdotettua laajemmin saamelaisille asuinpaikasta riippumatta ja kohdistaa kalastusrajoitukset voimakkaammin sellaiseen kalastukseen, joka ei nauti perustuslain 17 §:n 3 momentin ja YK:n KP-sopimuksen 27 artiklan mukaista suojaa (PeVL 5/2017 vp, s. 7).

Ehdotetussa 10 §:ssä säädettäisiin, että paikkakuntalaisten alle 18-vuotiaiden luvat olisivat maksuttomia. Ehdotettua sääntelyä perustellaan lasten kalastusharrastuksen ja Tenojokilaakson saamelaisen kalastuskulttuurin edistämisellä. Perustuslakivaliokunta totesi, että ehdotuksessa mainitut perusteet ovat hyväksyttäviä ja myös sopusoinnussa perustuslain 17 §:n 3 momentin ja lapsen oikeuksien yleissopimuksen 30 ja 31 artiklan kanssa.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan saamelaisten oikeuksien turvaaminen perustuslakivaliokunnan lausunnossa 5/2017 vp mukaisesti tulee huomioida muun muassa käynnissä olevissa kalastussääntöä koskevissa neuvotteluissa Norjan kanssa.